

Per a què serveix l'avaluació escolar?

Per ROSA CAÑADELL¹

D'avaluació a l'escola n'hi ha hagut sempre i això cal no oblidar-ho. Les "notes", d'una manera o altra, formen part indestriable de l'ensenyament, des dels més petits fins als més grans, des de primària fins a la universitat. I els "aprovats" i els "suspensos" són els més importants, perquè són, en definitiva, els que obren o tanquen la porta als cursos o estudis superiors.

I és que una de les funcions de l'escola és, i ha estat sempre, la de "classificar" l'alumnat; i això és el que es fa amb les notes, o avaluacions, com ara se n'hi diuen. A vegades oblidem que l'ensenyament marca amb força la vida futura dels nois i noies. Si tens o no tens la capacitat d'escriure i llegir correctament, si tens o no tens el certificat (de primària, de secundària, de batxillerat), si has anat o no a la universitat, si tens o no una qualificació professional avalada per un títol..., tot això marcarà, de manera molt important, el futur professional de cada persona. No és pas, doncs, una qüestió intrascendent. Només cal mirar el percentatge d'aturats actual segons el seu nivell d'estudis, o com el nivell cultural i social dels pares i mares incideix en els resultats escolars dels seus fills i filles.

Així doncs, quan s'avalua l'alumnat, s'ha de tenir en compte que no és solament un acte educatiu com qualsevol altre, o una estadística més per comparar el que sigui. Estem parlant del futur dels nois i noies.

L'escola, però, serveix (o hauria de servir) per a moltes més coses que per classificar l'alumnat. Serveix, evidentment, per aprendre, per evolucionar com a persona, per ampliar coneixements, per analitzar situacions, per estimular la creativitat, per transmetre valors, per socialitzar, per aprendre a compartir (i actualment a competir), per preparar-se per al futur laboral i professional, per ajudar a canviar la societat, etc. L'avaluació, igual que l'escola, serveix també per a molts altres objectius.

L'avaluació, si es fa bé, serveix per estimular l'alumnat, per premiar o castigar l'esforç, per redreçar actituds, per ajudar el professorat a millorar allò que no funciona, per saber on està l'alumne i com el podem fer avançar, per saber si està preparat per a la següent etapa educativa següent, etc.

Així doncs, només depèn de qui, de què i de com s'avalui, que aquesta avaluació serveixi per a unes coses o per a unes altres i, en última instància, serà la que marqui les prioritats del fet educatiu. Aquesta última qüestió és, a més, una de les que es fa menys explícita. Tothom sap que "allò que entra a l'examen" és allò a què l'alumnat dedicarà més esforços. Igualment, allò que se sap que sortirà a l'avaluació externa (la selectivitat, per exemple) és allò a què el professorat dedicarà més temps i més esforç, tot deixant de banda altres temes que potser considera que són de més interès per a l'alumnat, però als quals no pot dedicar el temps necessari perquè hi ha l'obligació de "preparar per a l'examen".

A partir de tot això, la pregunta clau és, doncs, qui hauria d'avaluar. I, si del que es tracta és de valorar el procés educatiu, sembla clar que qui té més informació són les persones que han intervingut en

aquest procés, o sigui l'equip docent de cada alumne. En conseqüència, tant si és per decidir "el nivell" de l'alumne i el seu futur, com si és per saber on està i què ha assumit dels aprenentatges, sembla lògic que això ho faci qui millor l'ha conegut al llarg del seu procés educatiu; és a dir, el professorat que l'ha acompanyat durant tot el curs. Si l'avaluació ha de servir perquè el professorat pugui millorar les seves estratègies i l'alumnat les seves actituds, sembla, també, que el més lògic és que sigui el professorat qui ho faci. En definitiva, l'avaluació que millor serveix és aquella que es fa des de la proximitat i el

coneixement de l'alumnat: una avaluació contínua, col·lectiva, consensuada per l'equip docent, amb informació clara a l'alumnat i coherent amb els objectius.

Les proves externes, tinguin o no tinguin valor per obtenir certificats o per poder accedir a etapes superiors, no serveixen per millorar i són de dubtosa fiabilitat pel que fa a la classificació de l'alumnat. Les proves externes són una pràctica que prové del món de l'empresa, i que acaba també beneficiant empreses privades que controlen i cobren per fer-les. Serveixen bàsicament per classificar l'alumnat, els centres i el professorat i per estimular la competència entre els centres, en lloc d'afavorir la comunicació i la cooperació. Finalment, serveixen també per controlar el professorat i els continguts de l'educació.

Així doncs, no se n'haurien de fer pas gaires i haurien de ser només per a ús intern dels centres, per poder comparar-se amb altres centres i buscar quines són les causes de les diferències. Haurien de servir per ajudar a l'autoavaluació dels centres per part del professorat, però mai per classificar i encara menys per fer-ne públics els resultats. Titulars com els que surten als mitjans després de cada prova PISA dient que uns centres, o un determinat tipus de centres (privats concertats), tenen millors notes, són del tot enganyosos i només serveixen per prestigiar una mena de centres i desprestigiar-ne uns altres, sense tenir en compte ni el tipus d'alumnat, ni el treball que fa el centre, ni els recursos, ni tots els components que intervenen en els seus resultats escolars.

Cal posar en qüestió la fiabilitat i els objectius de les proves PISA, que, com tothom sap, provenen del món econòmic i no pas de l'educatiu i que s'utilitzen, bàsicament, per imposar pràctiques educatives que el món empresarial considera importants per als seus interessos. Cal denunciar els negocis que hi ha darrere les empreses d'avaluació i el poc que serveixen per a la millora efectiva de l'aprenentatge de l'alumnat. Cal denunciar el menyspreu que significa per a la tasca educativa que fan dia a dia els i les docents que se'n desautoritzen l'opinió i es prioritzen les dades obtingudes en unes avaluacions que no tenen en compte cap dels múltiples factors que suposa el fet educatiu i que es basen en una foto fixa d'un dia determinat davant unes preguntes determinades que ni tan sols tenen en compte el treball que s'ha fet a l'aula ni les característiques de l'alumnat. Cal denunciar la classificació dels centres que s'està fent a partir de les proves externes que fa la Generalitat (centres A, B, C, D...). Cal rebutjar, de totes totes, que els resultats escolars de l'alumnat tinguin una repercussió punitiva en el professorat.

Cal recuperar la confiança en els centres i en el professorat i retornar-los la funció educadora i avaluadora. Cal ajudar a buscar solucions per als centres amb més dificultats i cal posar recursos de formació i assessorament per al professorat que ho necessiti. Cal posar recursos allà on facin més falta i estimular la cooperació i l'intercanvi de bones experiències entre el professorat i els centres educatius. Cal millorar les condicions de treball del professorat perquè tinguin més temps per reunir-se i buscar estratègies conjuntes en lloc d'augmentar la burocràcia i els controls externs. Cal, finalment, tenir molt clar que L'ESCOLA NO ÉS UNA EMPRESA i mai no ha de funcionar com si ho fos.

---

¹Rosa Cañadell és psicòloga, professora jubilada, i antiga portaveu d'USTEC-STEs. Recentment ha publicat *¿Qué pasa con la educación?. Preguntas (y respuestas) más frecuentes.*